

तमिति सार्धः श्लोकः तंसदाचारं संतो गृहेभ्यो निष्क्रम्यैव संन्यासं कर्त्तुं विधिवदित्यादिसर्वत्रयं चतुर्ष्वप्याश्रमेषु उक्तं रूपसदाचारवर्तामोक्षोस्तीत्यर्थः ॥ २३ ॥ २४ ॥
 संतोषाद्वैराग्यात् आनन्दं ब्रह्मत्वावप्राप्ताः अगस्त्यवसिष्ठादयः ॥ २५ ॥ तादृशा आधिकारिका यथा गच्छन्ति संसारं तथा पिपायैर्यो निप्रवेशजैर्दुःखैर्न लिप्यन्ते गृहाद्गृहांतरप्रवेशवैच्छिकस्तेषां देहांतरप्रवेशः यथाप्राप्तमनुक्रमणिकायां मित्रावरुणयोर्दीक्षितयोर्बर्वाशीमसरसंदृष्ट्वा वासतीवरे कुंभेरेतोपतत्तोगस्त्यवसिष्ठावजायेतामिति वसतीवर्यः सोमाभिषवाथार्था अपस्तत्संबन्धिनिवासतीवरे तेषां शुद्धब्रह्मविदामपि हिरण्यगर्भस्यैव यावदधिकारसमाप्तिन विदेहकैवल्यमस्ति यावदधिकारमवस्थितिराधिकारिकाणामितिन्यायात् ननु कार्तिक्यां कृत्तिकायोगेयः कुर्यात्स्वामिदर्शनं समजन्म भवेद्विभो धनाढ्यो वेदपार इत्येकं कर्म निजजन्मरंभकं दृष्टं तत्र प्रथमे सिन्धेव जन्मनि तत्त्वज्ञानोदये पिप्रारब्धकर्मणां भोगो देवक्षय इति न्यायेन प्रारब्धकर्मबलादन्यानि षट्जन्मान्यनि वार्याण्येवेत्याशंक्याह कर्मयोनित इति अत्रेदं विचार्यते किं

तंसंतो विधिवत्प्राप्य गच्छन्ति परमां गतिं ॥ गृहेभ्य एव निष्क्रम्य वनमन्ये समाश्रिताः ॥ २३ ॥ गृहमेवाभिसंश्रित्य ततो न्ये ब्रह्मचारिणः ॥ त एते दिवि दृश्यन्ते ज्योतिर्भूता हि जातयः ॥ २४ ॥ नक्षत्राणीव धिष्ये षु बहवस्तारका गणाः ॥ आनन्द्य मुपसंप्राप्ताः संतोषादिति वैदिकं ॥ २५ ॥ यथा गच्छन्ति संसारं पुनर्यो निषु तादृशाः ॥ न लिप्यन्ते पापकृत्यैः कदाचित्कर्मयोनितः ॥ २६ ॥ एवमेव ब्रह्मचारी शुश्रूषुर्घोरनिश्रयः ॥ एवं युक्तो ब्राह्मणः स्यादन्यो ब्राह्मणको भवेत् ॥ २७ ॥ कर्मवंपुरुषस्याहं शुभं वायदि वा शुभं ॥ एवं पृच्छ कषायाणामानन्द्येन श्रुतेन च ॥ २८ ॥ सर्वमानं त्यमासीद्द्वै एवं नः शाश्वती श्रुतिः ॥ तेषामपेतदृष्टानां निर्णिकानां शुभात्मनां ॥ २९ ॥

सप्तजन्मानि तेषु च गर्भवासदीनि दुःखानि अशनपानादिजन्यानि सुखानि च किमेकमेव स्थापितुं किमेकमेव स्थापितुं किमेकमेव स्थापितुं किमेकमेव स्थापितुं आद्येदृष्टसाधनबुद्ध्यनुष्ठितस्य तस्य गर्भवासार्थं निष्प्रापकत्वे शास्त्रस्याऽनर्थकारत्वं स्यात् अत्येतत्त्वज्ञानेन कर्मांतरनाशे सति जन्मायोगाद्दर्शनशान्त्तानर्थक्यं स्यात् तस्मात्जातस्य हि ध्रुवो मृत्युर्ध्रुवं जन्म मृतस्य चेति शास्त्रादविच्छिन्ने जन्ममरणप्रवाहे सप्तजन्मसु विप्रत्वादियोगोदरी न फलं न तु सप्तजन्मान्यपि तस्माद्युक्तमुक्तं प्रारब्धकर्मोपस्थापितयोनिप्रवेशनिमित्ततः पापकृत्यैः पापफलैर्दुःखैस्तेन लिप्यन्त इति ॥ २६ ॥ ब्राह्मणो ब्रह्मवित्त्वेन यथार्थनामा अन्यो ब्राह्मणको ब्राह्मणप्रतिकृतिः दास्यजवन्नाममात्रधारीत्यर्थः ॥ २७ ॥ एवं ब्राह्मण इति ब्राह्मणक इति च कर्मसदसद्रूपं पुरुषस्य नाम आह एवं निष्कामकर्मप्रनाढ्या आनन्द्येन त्वंपदार्थसाक्षात्कारेण श्रुतेन तत्त्वमसि वाक्यार्थज्ञानेन ॥ २८ ॥ सर्वकृत्स्नं आनन्दं प्राक्श्रुता तर्दं श्वरो मदन्यः कविदस्तीति शंकरासमाधौ परिदृश्यमानमप्यानन्द्यमसर्वमभूत् श्रुतानंतरं तु सर्वमित्यर्थः आसीदित्यनेन सर्वानन्दस्य कृत्रिमत्वमुक्तं शाश्वती श्रुतिः क्षेत्रज्ञं चापि मां विद्वीति तत्त्वमसीति च जीवस्य सिद्धवद्ब्रह्मभावकीर्तनात् निर्णिकानां विशुद्धानां शुभात्मनां मोक्षबुद्धीनां ॥ २९ ॥